

**FORMALNE MOŻLIWOŚCI KIEROWANIA ZAKUPÓW SPRZĘTU
WOJSKOWEGO DO POLSKIEGO PRZEMYSŁU OBRONNEGO**

**THE POSSIBILITIES TO DIRECT PROCUREMENTS OF MILITARY EQUIPMENT
TO POLISH DEFENSE INDUSTRY**

Roman POLAK

roman.polak@wat.edu.pl

Wojskowa Akademia techniczna
Wydział Logistyki

Mariusz SOCZYŃSKI

Inspektorat Uzbrojenia

Streszczenie: Artykuł przedstawia analizę systemu udzielania zamówień dotyczących sprzętu wojskowego dla polskiej armii. W opracowaniu przedstawiono obecną sytuację prawną dotyczącą pozyskiwania sprzętu wojskowego dla Sił Zbrojnych RP, biorąc pod uwagę wspólne prawo unijne. Skupiono się natomiast przede wszystkim na wskazaniu prawnych możliwości kierowania zamówień do polskiego przemysłu obronnego. Ponadto zaproponowano zmiany w regulacjach prawnych, które powinny wspomóc podejmowanie decyzji o skierowaniu zamówienia do polskiego wykonawcy. W artykule wykorzystano doświadczenia i spostrzeżenia głównych uczestników systemu pozyskiwania sprzętu wojskowego dla SZ RP, w szczególności Inspektoratu Uzbrojenia.

Summary: The article is describing analysis of the system of competitive tendering of military equipment for the Polish Armed Forces. The elaboration presents the current law conditions, concerning acquiring of military equipment, taking UE common law into account. Mainly, it focuses instead on identifying the legal possibilities to direct orders to the Polish defense industry. In addition, it proposed changes in legislation, which should support the decision to refer the contract to a Polish contractor. The article builds on the experience and insights of the main participants in the system of acquiring military equipment for Polish armed forces, especially of Armament Inspectorate.

Słowa kluczowe: sprzęt wojskowy, podstawowy interes bezpieczeństwa państwa, zamówienia publiczne

Keywords: military equipment, essential security interests, competitive tendering

WSTĘP

Przedmiotem niniejszego referatu jest analiza systemu udzielania zamówień dotyczących sprzętu wojskowego dla polskiej armii, a w konsekwencji próba wskazania w jaki sposób dostawy tego sprzętu mogą być realizowane przez polski przemysł obronny. Należy mieć świadomość, że Polska jako państwo członkowskie Unii Europejskiej, zobligowane jest do przestrzegania wspólnego prawa unijnego, które wprowadza obowiązek konkurencyjności na rynku unijnym i zakazuje tym samym wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową. Oznacza to zakaz jakichkolwiek preferencji dla rodzimego przemysłu obronnego w zakresie udzielania zamówień publicznych. Dlatego też lokowanie zamówień bezpośrednio w podmiotach krajowych jest problemem bardzo

złożonym, a taka decyzja oczywiście musi być podjęta w zgodzie z prawem unijnym. Z uwagi jednak na wrażliwość takiej decyzji, powinna być ona wynikiem głębokiej i szczegółowej analizy, zakończonej możliwie niepodważalnym uzasadnieniem, co w konsekwencji pozwoli na obronę decyzji państwa polskiego, w przypadku kontroli takich zamówień przez stosowne organa unijne.

Prezentowany referat koncentruje się na przedstawieniu obecnego systemu prawnego dotyczącego pozyskiwania sprzętu wojskowego dla Sił Zbrojnych RP oraz na propozycjach wykorzystania mechanizmów tego systemu, umożliwiających kierowanie zamówień do polskiego przemysłu obronnego. Ponadto w referacie poza propozycjami wykorzystania narzędzi obecnego systemu, wskazano propozycję zmian w celu jego usprawnienia, zarówno w sferze prawa ogólnokrajowego, jak i wewnętrznych regulacji resortowych. W znacznej części wykorzystano tu doświadczenia i spostrzeżenia głównych uczestników systemu pozyskiwania sprzętu wojskowego dla SZ RP, w szczególności Inspektoratu Uzbrojenia, który jest najważniejszym w SZ RP realizatorem zadań w zakresie zakupów sprzętu wojskowego dla polskiej armii. Wnioski Inspektoratu Uzbrojenia są tym istotniejsze, że wynikają z bieżącej pracy oraz ze zidentyfikowanych problemów podczas praktycznej realizacji zadań.

Dostawy sprzętu wojskowego dla SZ RP oparte o krajowy przemysł obronny są obecnie tematem bardzo istotnym i szeroko podnoszonym zarówno przez środowisko wojskowe, jak i ekspertów zajmujących się obszarem przemysłu zbrojeniowego. Spowodowane to jest niestety obecną niestabilną sytuacją polityczną świata i w konsekwencji realnym zagrożeniem konfliktem zbrojnym, dotykającym również państwo polskie. Dlatego też tak istotne obecnie jest dysponowanie przez SZ RP właściwym potencjałem obronnym i tym samym zapewnienie sprawnego i szybkiego realizowania dostaw sprzętu wojskowego oraz jego uzupełnianie. Musi to być zagwarantowane przez bezpieczeństwo dostaw tego sprzętu, a to z kolei co do zasady wymaga uniezależnienia się od dostawców, czy kooperantów zagranicznych i oparcie zakupów o przemysł krajowy.

1. OBECNA SYTUACJA PRAWNA DOTYCZĄCA POZYSKIWANIA SPRZĘTU WOJSKOWEGO DLA SIŁ ZBROJNYCH RP.

Polska jako państwo członkowskie Unii Europejskiej zobligowana jest do przestrzegania wspólnego prawa unijnego, w tym w zakresie zamówień publicznych dotyczących również dziedziny obronności i bezpieczeństwa. Dlatego też w dniu 2 marca 2004 r. weszła w życie

ustawa Prawo zamówień publicznych z dnia 29 stycznia 2004 r., która była implementacją do prawa krajowego dyrektyw unijnych regulujących obszar zamówień publicznych w zakresie zamówień klasycznych oraz sektorowych.

Z uwagi na fakt, że dotychczasowe regulacje unijne w zakresie zamówień publicznych nie przewidywały specjalnych procedur dla pozyskiwania sprzętu wojskowego, Komisja Europejska postanowiła uregulować ten obszar i w konsekwencji weszła w życie Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/81/WE z dnia 13 lipca 2009 r. (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/81/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa i zmieniająca dyrektywy 2004/17/WE i 2004/18/WE). Dyrektywa ta została zaimplementowana do prawa krajowego jako nowelizacja ustawy Prawo zamówień publicznych, która weszła w życie w dniu 20 lutego 2013 r.

Wszystkie dyrektywy dotyczące zamówień publicznych jak i główne prawo unijne, czyli Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej wszedł w życie w 2009 r. na mocy Traktatu z Lizbony, wcześniej Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, opierają się na obowiązku zapewnienia konkurencyjności na rynku unijnym oraz zakazują tym samym wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową. Dla państwa polskiego oznacza to zakaz jakichkolwiek preferencji dla polskiego przemysłu obronnego w zakresie kierowania i lokowania w nim zamówień publicznych.

Z drugiej strony jednym z istotnych elementów, wpływających na obronność państwa, a co za tym idzie na stan bezpieczeństwa narodowego, jest posiadanie przez państwo przemysłowego potencjału obronnego. Znaczenie przemysłowego potencjału obronnego dla bezpieczeństwa państwa polskiego wskazano w najważniejszych dokumentach opisujących strategię bezpieczeństwa narodowego Polski. Ustawa zasadnicza czyli Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. określa, że jednym z interesów narodowych w dziedzinie bezpieczeństwa jest dysponowanie skutecznym narodowym potencjałem bezpieczeństwa zapewniającym gotowość i zdolność do zapobiegania zagrożeniom, w tym gotowość do obrony. W Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z 2014 r. wskazano, że przemysł pozostaje kluczowym czynnikiem budowania mocnej pozycji Polski na arenie europejskiej i międzynarodowej. Wyzwaniem powinno być utrzymanie silnej krajowej bazy przemysłowej. Ponadto Strategia wskazuje, na polski przemysłowy potencjał obronny – jako istotny element gospodarczej sfery

bezpieczeństwa, który powinien być w maksymalnym stopniu angażowany w proces modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP a w szczególności w realizowane przez resort obrony narodowej priorytetowe programy modernizacyjne. Również w Strategii Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022 podkreślono, że przemysł krajowy pozostaje kluczowym źródłem zaopatrzenia Sił Zbrojnych w uzbrojenie i sprzęt wojskowy, a za utrzymaniem i wspieraniem przemysłowego potencjału obronnego przemawia również interes polskiej gospodarki. Ponadto w Białej Księdze Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z 2013 r. wskazano, że przemysłowy potencjał obronny stanowi jeden z podstawowych składników bezpieczeństwa i obrony państwa. Z perspektywy modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP zapewnienie bezpieczeństwa państwa traktować należy jako potrzebę opracowywania i wprowadzania nowoczesnego sprzętu wojskowego oraz utrzymywania własnych, krajowych możliwości produkcyjnych.

Reasumując najważniejsze narodowe dokumenty dotyczące strategii bezpieczeństwa państwa, stanowią jednoznacznie o wielkim znaczeniu krajowego przemysłu obronnego dla istoty bezpieczeństwa państwa i podkreślają jednoznacznie, że polskie podmioty powinny być najważniejszym źródłem dostaw sprzętu dla Sił Zbrojnych RP. Z jednej strony pozwoli to na zagwarantowanie bezpieczeństwa dostaw oraz uniezależnienie się od podmiotów zagranicznych w sytuacji gdy krajowy przemysł posiada zdolności do pilnych dostaw sprzętu z danego obszaru. Z drugiej strony pozwala to na rozwój polskich podmiotów, przez co stają się one bardziej konkurencyjne na rynku europejskim oraz światowym.

Czyli z powyższego ogólnego opisu sytuacji wynika, że narodowe dokumenty dotyczące strategii bezpieczeństwa państwa, wskazują na krajowy potencjał przemysłowy jako główne źródło dostaw sprzętu dla wojska, w sytuacji gdy prawo unijne co do zasady zakazuje krajowych preferencji dla takich dostaw. Nasuwa się więc pytanie, w jaki sposób, zgodnie z obowiązującym prawem wskazywać polskie podmioty przemysłu obronnego jako wykonawców zamówień i główne źródło dostaw sprzętu wojskowego dla SZ RP.

2. NARZĘDZIA PRAWNE W ZAKRESIE MOŻLIWOŚCI KIEROWANIA ZAMÓWIEŃ SPRZĘTU WOJSKOWEGO DO POLSKIEGO PRZEMYSŁU OBRONNEGO ORAZ PROPOZYCJE USPRAWNINIENIA ROZWIĄZAŃ.

Jak już wspomniano wspólne prawo unijne opiera się na zasadach niedyskryminacji i równego traktowania oraz przejrzystości dla całego runku unijnego i tym samym zakazują wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową. Dlatego też ochrona rodzimego przemysłu obronnego oparta na bezpośrednim kierowaniu do niego zamówień jest

możliwa w obszarze wyłączonym z unijnego prawa. Wyłączenia takiego należy szukać w prawie unijnym wysokiej rangi. Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej przewiduje taki wyjątek dla krajów członkowskich, a jako akt prawa pierwotnego nie może być zmieniony żadną dyrektywą. W zakresie zamówień sprzętu wojskowego, wyjątek ten dotyczy sytuacji opisanej w art. 346 ust. 1 lit. b, a mianowicie:

"Każde państwo członkowskie może podejmować środki, jakie uważa za konieczne w celu ochrony podstawowych interesów jego bezpieczeństwa, a które odnoszą się do produkcji lub handlu bronią, amunicją lub materiałami wojennymi; środki takie nie mogą negatywnie wpływać na warunki konkurencji na rynku wewnętrznym w odniesieniu do produktów, które nie są przeznaczone wyłącznie do celów wojskowych".

Oczywiście taki wyjątek od stosowania prawa unijnego został zaimplementowany do prawa krajowego, czyli do ustawy Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r., poz.2164) w której zgodnie z art. 4 pkt. 5b mówi się, że ustawy nie stosuje się do:

"zamówień, dotyczących produkcji lub handlu bronią, amunicją lub materiałami wojennymi, o których mowa w art. 346 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, jeżeli wymaga tego podstawowy interes bezpieczeństwa państwa, a udzielenie zamówienia bez zastosowania ustawy nie wpłynie negatywnie na warunki konkurencji na rynku wewnętrznym w odniesieniu do produktów, które nie są przeznaczone wyłącznie do celów wojskowych".

Na potrzeby właściwego stosowania powyższego wyłączenia z ustawy wydane zostało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2013 r. w sprawie trybu postępowania w zakresie oceny występowania podstawowego interesu bezpieczeństwa państwa, Dz. U. z 2013 r. poz. 233, które upoważnia właściwego ministra do oceny występowania podstawowego interesu bezpieczeństwa państwa. Reasumując przedmiotową decyzję w zakresie zamówień dla SZ RP podejmuje Minister Obrony Narodowej, oczywiście na podstawie wniosku opartego o wewnętrzną procedurę przygotowania takiej oceny, wprowadzoną decyzją Nr 92/MON z 21 marca 2014 r.

Co jest istotnego w tej kwestii? Istotny jest tu termin **"podstawowy interes bezpieczeństwa państwa"**, który nie posiada swojej definicji i w związku z tym kwalifikowanie danego zadania jako zadania o podstawowym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa należy do oceny danego państwa członkowskiego UE. Z jednej strony brak definicji może być postrzegany negatywnie, ale z drugiej strony pozwala na elastyczne, czysto subiektywne uzasadnienie takiej decyzji, oczywiście poparte indywidualnym podejściem oraz rzeczowym wytłumaczeniem. Z uwagi na fakt, że wyłączenie danego zadania z ogólnych przepisów i w konsekwencji bezpośrednio skierowanie zamówienia do polskiego podmiotu,

może być przedmiotem kontroli przez UE, a dokładnie przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości. Dlatego też decyzja o zakwalifikowaniu danego zadania jako zadania o podstawowym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa, powinna mieć jak najwyższą wagę rangi państwowej, czyli podejmowana przez najwyższe szczeble władzy państwowej. W samą natomiast procedurę oceny takich zadań powinny zaangażowane resorty związane z bezpieczeństwem państwa oraz nadzorem nad polskim przemysłem. Wydaje się, że proponowana ranga kluczowej decyzji, będzie miała dużo większą wagę w sytuacji kontroli bądź też zaskarżenia decyzji do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości.

Druga kwestia wymagająca zmiany to przyjęta praktyka oceny występowania podstawowego interesu bezpieczeństwa państwa, w szczególności dotycząca jego uzasadniania. Doświadczenie w tym obszarze pokazuje, że w znacznej większości przedmiotowa ocena nie wskazuje konkretnego podmiotu krajowego do którego ma zostać skierowane zamówienie w celu utrzymania bądź ustanowienia potencjału obronnego. Ocena wskazuje jedynie, że dane zadanie powinno być zrealizowane przez podmioty krajowe, często z wykazu przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym ujętym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 4 października 2010 r., co skutkuje tym, że dane zamówienie, co prawda wyłączone z ustawy Prawo zamówień publicznych, ale realizowane jest w trybie dwustopniowym z wcześniejszą kwalifikacją wykonawców i wymagającym zamieszczenia ogłoszenia takiego zamówienia. Niestety taki tryb postępowania przewiduje Decyzja Nr 367/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 14 września 2015 r., która określa zasady udzielania zamówień o podstawowym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa. Tryb ten z założenia miał być wyjątkiem, w sytuacji braku ostatecznej możliwości wskazania konkretnych Wykonawców, a niestety jak pokazuje doświadczenie stał się podstawową zasadą. Z jednej strony takie działanie wydłuża oczywiście czas prowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia, z drugiej strony i co jest ważniejsze w tym przypadku, wydaje się być niezgodne z zasadami właściwego stosowania przywołanego wcześniej art. 346 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Zgodnie bowiem z treścią Komunikatu Rady Unii Europejskiej z dnia 9 lutego 2007 r. każdy przypadek zastosowania art. 346 musi wynikać ze szczegółowej indywidualnej oceny i należałoby oczekiwać również uzasadnienia indywidualnego dla każdego zadania. Ponadto należy w tym przypadku wziąć pod uwagę noty wyjaśniające Komisji Europejskiej dotyczące właściwego stosowania dyrektywy Nr 2009/81/WE (tzw. dyrektywy obronnej). Z noty wyjaśniającej dotyczącej bezpieczeństwa dostaw w zakresie zastosowania art. 346 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej wynika, że:

„- zamówienie musi być udzielone konkretnemu dostawcy krajowemu w celu utrzymania lub ustanowienia krajowego potencjału przemysłowego, ponieważ państwo członkowskie uznaje za niezbędną dla swoich istotnych interesów bezpieczeństwa niezależność od niekrajowego dostawcy w tym szczególnym obszarze. W takim przypadku wymóg bezpieczeństwa dostaw dotyczyłby nie tylko przedmiotu zamówienia, ale również potencjału przemysłowego, który jest niezbędny dla wykonania zamówienia. Istotne interesy bezpieczeństwa polegałyby na utrzymaniu lub ustanowieniu tego konkretnego potencjału przemysłowego na szczeblu krajowym,

- część działań związanych z zamówieniem (konserwacja, serwis w trakcie użytkowania) muszą być wykonywane, szczególnie w trakcie sytuacji kryzysowej, na terytorium państwa członkowskiego i wyłącznie przez krajowego dostawcę. W takim przypadku dane państwo członkowskie musiałyby być w stanie wykazać, dlaczego mniej restrykcyjne środki, takie jak ustanowienie infrastruktury biznesowej przez dostawcę niekrajowego w miejscu wykonywania zamówienia, mogą nie dać takiego samego rezultatu jak udzielenie zamówienia dostawcy krajowemu”.

Z powyższej treści wynika, że zastosowanie art. 346 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, wymaga szczegółowej indywidualnej oceny, zakończonej wskazaniem konkretnego krajowego wykonawcy, u którego utrzymanie lub ustanowienie krajowego potencjału przemysłowego jest istotne z punktu widzenia podstawowego interesu bezpieczeństwa danego państwa. Ponadto, biorąc pod uwagę regulacje resortu obrony narodowej w powyższym zakresie, zgodnie z przywołaną już decyzją Nr 92/MON z 21 marca 2014 r. w celu wypracowania rekomendacji dla Ministra Obrony Narodowej, powołany został specjalny zespół, w skład którego wchodzi szefowie wielu znaczących instytucji. Dlatego też tym bardziej, ocena występowania podstawowego interesu bezpieczeństwa państwa powinna być szczegółowa, rzetelna i co najważniejsze, powinna kończyć się wskazaniem konkretnego polskiego podmiotu do którego powinno zostać skierowane zamówienie.

Kolejną kwestią wydaje się brak właściwego znaczenia przesłanki dotyczącej bezpieczeństwa dostaw jako kryterium kwalifikacji występowania podstawowego interesu bezpieczeństwa państwa. Dotyczy to zarówno przywołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2013 r. oraz decyzji Nr 92/MON z 21 marca 2014 r. Bezpieczeństwo dostaw w systemie zamówień rozumiane jest dwojako. Z jednej strony jest to narzędzie wprowadzone dyrektywą Nr 2009/81/WE, które ma służyć zagwarantowaniu państwu członkowskiemu, że pomimo skierowania zamówienia do rynku unijnego, szczególnie

w sytuacjach kryzysowych, państwo to będzie posiadało instrumenty gwarantujące ciągłość i dostępność dostaw sprzętu wojskowego. Bezpieczeństwo dostaw w takiej sytuacji może być zagwarantowane poprzez wskazanie przez zamawiającego wymogów z nim związanych, tj. m. in.:

- zobowiązanie wykonawcy do złożenia wszelkich dokumentów gwarantujących spełnianie wymogów w zakresie wywozu, transferu lub tranzytu towarów związanych z przedmiotem zamówienia,
- zapewnienie, że organizacja i lokalizacja dostaw zabezpieczy realizację dostaw,
- zapewnienie realizacji dodatkowych dostaw w przypadku wzrostu potrzeb,
- zobowiązaniu wykonawcy do zapewnienia, utrzymania, modernizacji lub adaptacji dostaw,
- zobowiązaniu wykonawcy do przeniesienia na zamawiającego środków produkcji części zamiennych w przypadku gdy nie będzie on w stanie zapewnić ich dostaw.

Jak można zauważyć, powyższe wymagania dotyczą tylko i wyłącznie zobowiązań i zapewnień i tym samym w wielu przypadkach, mogą być nieefektywne. Nie można bowiem wykluczyć sytuacji, gdy ze względów politycznych państwo członkowskie odmówi wydania zezwolenia eksportowego. Ponadto, w sytuacjach kryzysowych, państwo członkowskie zabezpieczy zapewne głównie własne Siły Zbrojne i tym samym bezpieczeństwo dostaw ustanowione zgodnie z powyższymi wymaganiami, może okazać się iluzoryczne.

Dlatego też należy zwrócić uwagę na drugie znaczenie bezpieczeństwa dostaw, o którym mowa w motywie 16 preambuły do Dyrektywie 2009/81, a mianowicie:

*"udzielanie zamówień objętych zakresem stosowania niniejszej dyrektywy może podlegać wyłączeniu, jeżeli jest uzasadnione z punktu widzenia bezpieczeństwa publicznego lub konieczne dla obrony istotnych interesów bezpieczeństwa państwa członkowskiego. Może tak być w przypadku zamówień zarówno w dziedzinie obronności jak i bezpieczeństwa, które wymagają takich wyjątkowo surowych wymogów **bezpieczeństwa dostaw** lub które mają charakter tak tajny lub mają tak ogromne znaczenie dla suwerenności narodowej, że nawet szczególne przepisy niniejszej dyrektywy nie są wystarczające, aby zabezpieczyć istotne interesy bezpieczeństwa, których określenie należy wyłącznie do kompetencji państw członkowskich".*

Okazuje się, że bezpieczeństwo dostaw oraz brak możliwości jego zapewnienia zgodnie z postanowieniami Dyrektywy 2009/81, może być jest jedną z kluczowych przesłanek do wyłączenia stosowania tej dyrektywy. Powyższe podkreśla przywołana

wcześniej treść noty wyjaśniającej dotyczącej bezpieczeństwa dostaw, w której wskazano przykłady, kiedy bezpieczeństwo dostaw może być argumentem do wyłączenie danego zamówienia z przepisów unijnych i skierowanie tego zamówienia do konkretnego podmiotu krajowego.

W zakresie wskazania narzędzi prawnych umożliwiających kierowanie zamówień sprzętu wojskowego do krajowego przemysłu, należałoby zwrócić uwagę na jeszcze jedną kwestię, która powinna być nawet podstawą do oceny możliwości i potrzeby wyłączenia danego zakupu z reżimu zamówień unijnych. Wydaje się za konieczne dokonanie analizy oraz w konsekwencji ustanowienie obszarów tak istotnych i strategicznych dla podstawowego interesu bezpieczeństwa państwa, że bezpieczeństwo dostaw sprzętu wojskowego w tych obszarach, wymusza uniezależnienie się od podmiotów zagranicznych. Równoległe po stronie przemysłu powinna zostać dokonana rzetelna ocena realnej możliwości produkcyjnych polskiego przemysłu obronnego. Następnie w wyniku tych dwóch ocen, powinny zostać wskazane podmioty krajowe w celu utrzymania wymaganego potencjału obronnego oraz podmioty krajowe, w których potencjał powinien być ustanowiony. Utrzymanie bądź ustanowienie potencjału obronnego w konkretnych podmiotach krajowych, powinno oczywiście opierać się na ustalonym bezpieczeństwie dostaw, które zostało wcześniej już wyjaśnione. Wyniki powyższych analiz, jako dokument rangi strategicznej państwa polskiego, powinien zostać wprowadzony jako akt prawny rangi ustawowej, co zapewne również wzmocniłoby wagę decyzji o kwalifikowaniu zadań jako istotne dla podstawowego interesu bezpieczeństwa państwa.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Problematyka pozyskiwania sprzętu wojskowego dla SZ RP jest zagadnieniem bardzo skomplikowanym. W artykule ograniczono się do analizy aspektów formalnych, głównie na płaszczyźnie aktów prawnych na szczeblu unijnym oraz krajowych ustaw i rozporządzeń. Nie ulega wątpliwości, że weryfikacji oraz propozycjom uproszczenia powinien być również poddany system pozyskiwania sprzętu wojskowego opartego na wewnętrznych regulacjach resortowych. System ten na przestrzeni kilku lat ulegał tylu zmianom oraz rozbudowaniu, że stał się już po prostu nieczytelny, skomplikowany i niestety niepozwalający na sprawną realizację zadań.

Ale wracając do tematu referatu, zauważyć można dwa całkowite oczekiwania co do sposobu oraz źródła zaopatrywania polskiego wojska. Z jednej strony państwo polskie, jako członek Unii Europejskiej, musi respektować prawo unijne. Jest to oczywiste, przystępując do

wspólnoty europejskiej, każdy miał świadomość, że wchodzimy w sferę wspólnego prawa i wspólnego rynku europejskiego. Rodziło to większą konkurencję i wiele zagrożeń dla polskiego przemysłu, ale też i stwarzało dla polskich firm otwarcie szerszego rynku zbytu. Wiele polskich firm wykorzystało tą sytuację i zapewne poprzez swoją inicjatywę i konieczną restrukturyzację, znalazło swoje miejsce na konkurencyjnym rynku unijnym. Niestety podmioty polskiego przemysłu obronnego, poza nielicznymi, nie zdołały znaleźć rynku zbytu na arenie europejskiej. Oczywiście sporo winy zapewne leży po stronie tych podmiotów. Polski przemysł nie szukał raczej nowych rynków zbytu, od lat przyjmował postawę roszczeniową i tylko oczekiwał na zamówienia ze strony wojska. Obecnie, w dobie zakazu preferowania krajowego przemysłu w zamówieniach, należałoby powiedzieć, że polskie podmioty muszą konkurować na równi z firmami zagranicznymi o kontrakty na dostawę sprzętu do polskiej armii.

Ostatnio jednak sytuacja polityczna stała się na tyle niestabilna, że narasta zagrożenia konfliktów zbrojnych. Polska nie ma pewności, że w te konflikty nie będzie zaangażowana, tym bardziej że stanowimy wschodnią granicę Unii Europejskiej i NATO. Dlatego też Polska powinna być silnym krajem, a o sile kraju świadczy siła jego armii. Z kolei na siłę armii składa się jej potencjał obronny i jego sprawne uzupełnianie. Dlatego też wydaje się za jak najbardziej zasadne opacie dostaw sprzętu wojskowego o krajowy przemysł obronny, oczywiście w zakresie jego możliwości. Pozwoli to jak wskazano w artykule na zapewnienie bezpieczeństwa dostaw, co w sytuacji kryzysowej jest bardzo ważne, a czego nie może zagwarantować przemysł zagraniczny. Dlatego też, bardzo ważne jest w tym zakresie skuteczne korzystanie z art. 346 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, a żeby to osiągnąć należy rozważyć wprowadzenie następujących zmian w systemie pozyskiwania sprzętu wojskowego:

- podejmowanie kluczowej decyzji o kwalifikacji zamówienia, jako zadania o podstawowym interesie bezpieczeństwa państwa, powinno odbywać się na szczeblu Rady Ministrów,
- kwalifikacja zadania o podstawowym interesie bezpieczeństwa państwa powinna wskazywać konkretny podmiot krajowy, w którym powinien być utrzymywany lub ustanowiony przemysłowy potencjał obronny,
- wprowadzenie większego nacisku na bezpieczeństwa dostaw, jako argumentu do wyłączenia zamówienia z reżimu unijnego,
- wprowadzenie ustawowego wykazu strategicznych obszarów dla podstawowego interesu bezpieczeństwa państwa i w związku z tym, wykazu konkretnych podmiotów,

w których musi być utrzymany lub ustanowiony potencjał przemysłowy w tych obszarach.

BIBLIOGRAFIA:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
2. Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej.
3. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/81/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa i zmieniająca dyrektywy 2004/17/WE i 2004/18/WE.
4. Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z 2014 r. zatwierdzona 5 listopada 2014 r. przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.
5. Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022 przyjęta Uchwałą Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 2013 r.
6. Decyzja Nr 367/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 14 września 2015 r. w sprawie zasad i trybu udzielania w resorcie obrony narodowej zamówień o podstawowym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa.
7. Ustawa Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r., poz.2164).
8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2013 r. w sprawie trybu postępowania w zakresie oceny występowania podstawowego interesu bezpieczeństwa państwa (Dz. U. z 2013 r. poz. 233).
9. Decyzja Nr 92/MON z 21 marca 2014 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania w zakresie kwalifikowania zamówień i oceny występowania podstawowego interesu bezpieczeństwa państwa (Dz. Urz. MON poz. 101).
10. Decyzja Nr 367/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 14 września 2015 r. w sprawie zasad i trybu udzielania w resorcie obrony narodowej zamówień o podstawowym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa.
11. Komunikat wyjaśniający Rady Unii Europejskiej z dnia 9 lutego 2007 r. w sprawie zastosowania art. 296 (obecnie art. 346) Traktatu w zakresie zamówień publicznych w dziedzinie obronności.
12. Nota wyjaśniająca dotycząca bezpieczeństwa dostaw Dyrekcji Generalnej ds. Rynku Wewnętrznego i Usług.